

СТАНОВИЩЕ

От д-р Руси Владимиров Янев, доцент в катедра „Противодействие на тежката и транснационалната организирана престъпност“ при Академията на МВР, хабилитиран по научната специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)” от професионално направление „Национална сигурност“, член на научно жури за оценяване на материалите, представени от Искрен Пламенов Иванов за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление „Политически науки (Политология – Международни политически отношения и управление на конфликти)“

Съответствие на количествените резултати от научната и преподавателската дейност на кандидата с нормативните минимални национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление „Политически науки“

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 21 от 15.03.2022 г. за нуждите на Философски факултет (ФФ) на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) участва Искрен Пламенов Иванов. Кандидатът е придобил образователната и научна степен (ОНС) „доктор“ по политически науки (Международни отношения) през м. ноември 2013 г. и е преподавател, главен асистент в катедра „Политология“ във ФФ на СУ от м. април 2014 г.

За участие в конкурса д-р Искрен Иванов е представил публикуван авторов монографичен труд и други произведения. С придобитата докторска степен, преподавателската дейност и публикуван самостоятелен монографичен труд, гл. ас. Искрен Иванов отговаря на условията, визирани в Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), значими за начало на оценката за наличието на минимални национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление „Политически науки“.

Определям следната количествена оценка на материалите, представени в конкурса от д-р Искрен Иванов, в съответствие с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление „Политически науки“:

- показател А: 50 точки за защитен дисертационен труд на тема „Заплахите на глобалния тероризъм и външната политика на САЩ след 9/11/2001“ и присъдена ОНС „доктор“;

- група показатели Г.5: 75 точки за публикувана книга „САЩ и Глобалният тероризъм след 11 Септември.“, издателство „Копи Принт Груп.“ 2016 г., ISBN на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“; Г.6 45 точки за публикувани две статии, едната в съавторство в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация и Г.7: 150 точки за публикувани статии и научни доклади в нереперирани списания с научно рецензиране и в редактирани колективни томове, общо за показател Г 270 точки;

- показател В: 100 точки за хабилитационен труд – публикувана рецензирана самостоятелна монография на тема „Православната геополитика на Русия., София 2019 г., ISBN ISBN:978-954-07-4574-9, Университетско издателство "Св. Климент Охридски";

- показател Д: 75 точки общо за 10 цитирания в списания и колективни томове с научно рецензиране.

Кандидатът за доцент има необходимата аудиторна заетост като преподавател, заемащ академичната длъжност „главен асистент“.

Резултати от представените научно-изследователските трудове на кандидата

За оценка на резултатите от трудовете на кандидата за доцент съм разгледал една монография, която е публикуван хабилитационен труд и посочените от него в справката за публикациите статии и научни доклади. Произведенията са създадени от Искрен Иванов след придобиване на

докторската степен, не повтарят дисертационния труд и са свързани само с изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление „Политически науки“.

Хабилитационен труд

Хабилитационният труд на д-р Иванов е публикуваната рецензирана монография на тема „Православната геополитика на Русия“, с обем 319 страници, издание на СУ през 2019 г., ISBN 978-954-07-4574-9. Темата, представена в 7 части (глави) е интердисциплинарна и в структурираното изложение по нея се преплитат описателния и обяснителния подход на автора за търсене на ефективен модел на критично отношение към евразийството. Акцент в монографията е използването на православието за постигане целите на неоевразийството в геополитически план. Умело са засегнати известни, но интерпретирани по нов начин теоретични постановки от политологията и религията, което е довело до обосновани изводи за насоките за влияние на руската политическа доктрина върху обществените процеси. Кандидатът за доцент, д-р Иванов, е постигнал целта на изследването, след решаване на поставените задачи в началото на всяка глава. Авторът е използвал общонаучни и емпирични изследователски методи и вследствие на тяхното съчетание е защитил и предложил обосновани тези за системно проявяващо се доктринално несъответствие между политиките на Русия и т.нар. западен свят. Съдържанието на труда попълва частична празнота в специализираната литература, която изследва проблемите на класическото евразийство и неоевразийството, постановки на критици и поддръжници на използването на религията и Църквата за политически цели на държавата, особено в евразийското пространство. С особено значение за защитата на националната сигурност са изводите на Искрен Иванов за етапите в стратегията на политическото ръководство на Руската федерация за включването на България в славяно-православната евразийска ос като част от водената хибридна война на Балканския полуостров (с. 218 – 255).

Статии и научни доклади, публикувани в колективни томове с научно рецензиране

В научния труд „Church and Communism: Bulgarian Orthodoxy at Stake“ („Църква и комунизъм: Българска православност на кол“) доктор Иванов си поставя за цел да анализира връзките и взаимодействието между Българската Православна Църква (БПЦ) и правителствата на Народна Република България (НРБ) в периода 1944 – 1989 г. Неговата основна теза е, че БПЦ попада под зависимост от управлението в НРБ и се превръща в подходящ канал за политическо и културно влияние. Първата част на статията разглежда как Евразийската философия постепенно прониква в Православието, а втората анализира засилващите се зависимости между БПЦ и Московската Патриаршия. В заключение се разглежда взаимодействието между православието и господстващата идеология в НРБ в контекста на един политически режим и по какъв начин това спомага за формирането на политическите нагласи в българското общество. Целта на статията е постигната и авторската теза е защитена с използването на историческия изследователски метод, емпирични аналитични методи и сравнението.

Основната цел в статията „TO BE OR NOT TO BE: AMERICAN INFLUENCE ON LGBT+ RIGHTS IN BULGARIA (ДА БЪДЕ ИЛИ ДА НЕ БЪДЕ: американско влияние върху правата на ЛГБТ+ в България)“ е изследване на влиянието на т. нар. либерални ценности в българското общество с акцент върху подхода на определени влиятелни структури в САЩ да мотивират тяхното разпространение. Основната теза на автора е, че САЩ оказват систематичен натиск за приемане и интегриране на посочените ценности в България, като приоритетна област са правата на т.нар. сексуални малцинства. С използване на емпирични методи - теренни експерименти, програмирани беседи и анализ на медийни публикации, д-р Искрен Иванов получава доказателства за защита на тезата си - чрез религиозни организации, финансирани от американските политически партии, американското влияние е у нас. Авторът обосновава извод, че опитите на

САЩ да влияят върху ценностната рамка на българите сериозно подкопава тяхното доверие в т.нар. Запад и поляризира българското общество, което пък му пречи да защитава интересите си.

Статията „STRATEGIES AND TOOLS FOR HYBRID CONFLICTS RESOLUTION IN XXI CENTURY (*Стратегии и инструменти за разрешаване на хибридни конфликти през XXI век*)“ анализира инструменти и стратегии, за т.нар. „хибридни конфликти.“ Тезата на д-р Иванов в изложението е, че за да бъдат предотвратени хибридните заплахи, държавите трябва да мобилизират всички ресурси, с които разполагат на военно и стратегическо ниво. Чрез общонаучния метод анализ, Искрен Иванов разделя концепцията за хибридната война на теории за заплахите, а чрез системния подход синтезира основните аспекти на хибридните конфликти и тяхното влияние върху националната сигурност. Като принос на кандидата за доцент отчитам посочените от него възможни стратегии за неутрализиране на хибридните заплахи.

В статията „The Concept of Neo-Eurasianism as a Pillar of the Russian Security Doctrine (*Концепцията за нео-евразианството като стълб на руската доктрина за сигурност*)“ кандидатът за доцент анализира един от основните стълбове на руската външна политика – концепцията за Новото Евразийство или т.нар. Ноевразийство. Основната теза е, че идеята за „Велика Евразия“ е политическата философия, която формира външната политика на Русия след края на Студената война. Тезата е защитена с посочване на достатъчно доказателства за „интелигентен подход“ в руската политика, който е плод на Ноевразийството. Първата част на статията разглежда начина, по който се формира Ноевразийството в новите геополитически доктрини на Русия. Втората част посочва военните, политическите и културните аспекти на руските стратегии за сигурност. Като принос на автора отчитам прогнозата за крайния резултат от обяснената теоретична симбиоза между руските геополитически доктрини и стратегиите за сигурност.

Изложението в статията „Reshaping U.S. Smart Power: Towards a Post-Pandemic Security Architecture (*Преоформяне на умната сила на САЩ: Към архитектура за сигурност след пандемията*)“ цели да анализира ролята на САЩ в международната система на глобално ниво. Основната теза на Искрен Иванов е, че ако иска да запази ролята си на лидер, Америка трябва да промени своята външнополитическа стратегия по линия на т.нар. „интелигентна сила“, която съчетава дипломацията и силата на оръжието. Отчита се възползването на Китай от слабостта на Америка и неговия стремеж да я детронира като глобален лидер. И всичко това в условията на една от най-смъртоносните заплахи за човешката и международната сигурност – КОВИД пандемията. Научният труд разглежда теориите за силата и нейното приложение в контекста на международната сигурност, като в изложението се сравняват основни геополитически доктрини на САЩ и Китай в контекста на бъдещето на глобалния ред.

В научния доклад „Техники и стратегии за разрешаване на хибридните конфликти в международните отношения“ доктор Иванов изследва динамиката в системата на международните отношения през XXI век. Авторът подлага на преосмисляне ключови геополитически понятия и защитава тезата за преход от еднopolюсност, характерна за годините след Студената война към многополюсност в развитието на международните отношения. Искрен Иванов аргументира появата на съвършено нови интерпретации за войната, конфликтите и употребата на сила.

Публикацията във формата на статия „GEOPOLITICS OF RUSSIAN ORTHODOXY AS AN INSTRUMENT IN THE HYBRID WAR ON THE BALKANS (*Геополитика на руското православие като инструмент в хибридната война на Балканите*)“ с автор д-р Искрен Иванов цели да се анализира един от основните инструменти, който Русия използва в своите стратегии – геополитиката на Православието. Изследването резултатира в плавен преход към хабилитационния труд на автора. Основната теза на статията е, че Православието може да бъде използвано като мощен

инструмент за политическо и културно влияние в държави, където обществото е разделено по отношение на т.нар. европейски ценности. Статията разглежда теорията на Дугин в контекста на руската външна политика след 2014 година. Чрез съчетание на емпирични методи, доктор Иванов предлага на читателите възможности за прилагане на теорията за влияние на Руската федерация в държавите от Балканския полуостров.

Авторовата статия на Искрен Иванов „THE FOUNDING OF THE EURASIAN MOVEMENT: FROM RUSSIA TO BULGARIA (*Основаването на евразийското движение: от РУСИЯ до България*)“ разглежда класическото евразийство и неговите проявления в СССР. Доктор Иванов защитава тезата че идеологията на Съюза е силно повлияна от делото на бялата емиграция – теза, която е широко популярна в Русия и до днес. С общонаучни и емпирични изследователски методи се доказва появата и влиянието на първите евразийци в София, които са представители на т.нар „бяла емиграция“. Добре образовани и ерудирани интелектуалци от „бялата емиграция“ създават философия, която дава начало в руската политическа наука и вдъхновява руските лидери за десетилетия напред. Макар СССР да черпи легитимност от Евразийството и Империята, културата и идеологията на Царска Русия е решително отречена от властта на съветите.

В научния труд „*Евразийската поквара на Православието като заплаха за българското духовно единство*“ Искрен Иванов защитава теза за ключово значение на руското Православие за формиране на колективното евразийско самосъзнание. Авторът доказва стремежа на новите евразийци да утвърдят доминиращата роля на Русия в Евразия и тяхното фокусиране върху геополитическото „побратимяване“ на „братски“ държави, вкл. България в рамките на славяноправославната ос. Така, изграждайки образа на уникално и преди всичко руско Православие, те го интегрират в рамките на съвременната неоевразийска доктрина и го използват като политически инструмент.

В труда си „Неоевразийството на Александър Дугин като инструмент в хибридната война на Балканите“ Искрен Иванов извежда аргументи за изкривяване на международните отношения в следствие на обвързаността на геополитическа теория с националния интерес на една държава. За пример д-р Иванов дава Русия, която формира стратегии за влияние без да отчита геополитическите реалности. В резултат на анализа на стратегията за хибридната война се изясняват нейните политико-идеологическите измерения. Кандидатът за доцент защитава тезата, че съвкупността от тези измерения намира отражение в неоевразийството на Александър Дугин. Авторът прави извод, че концепцията за хибридна война се основава на неоевразийската идея. Резултатът от изследването сочи Балканският полуостров като един от приоритетните региони, който продължава да е обект на интереси от страна на Русия. Регион, в който неоевразийството продължава да бъде мощен идеологически инструмент за воденето на хибридна война.

Искрен Иванов демонстрира и траен изследователски интерес към тероризма и неговата свързаност с религията. В статията си „THE MOTIVATION OF THE LONE WOLVES: IS RELIGION THE MAIN CAUSE OF RADICALIZATION? (*МОТИВАЦИЯТА НА САМОТНИТЕ ВЪЛЦИ: Религията основна причина за радикализацията ли е?*)“ той защитава тезата, че религиозната мотивация присъства, но не е водеща и решаваща за радикализация на терористи. За да докаже твърдението си Искрен Иванов систематизира постановки от теории за радикализма и тероризма, съотнесени към терористичните актове от 2016 година. Изяснява профили на самотни вълци, на база произход и религиозни убеждения. В заключение, д-р Иванов обяснява начини за оказване на влияние на религията върху мотивацията на терористите.

В Статията „РОЛЯТА И ЗНАЧЕНИЕТО НА БАЛКАНИТЕ В ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЯ СБЛЪСЪК МЕЖДУ САЩ И РУСИЯ“ кандидатът за доцент си поставя за цел да изясни ролята и значението на Балканският регион в геополитическото противопоставяне между Съединените Щати и Русия. За постигане на целта д-р Иванов решава три изследователски задачи. Първата е да се анализират външнополитическите доктрини на американския президент Барак Обама и руския Владимир Путин. Втората - да се анализира каква е външнополитическата стратегия на САЩ и Русия спрямо Балканите. И третата е да сравни американската и руската външнополитически стратегии. Задачите са решени с прилагане на общонаучни и емпирични методи и целта е постигната, като е направена и оценка за ефективност на стратегиите.

Представянето на значими резултати от изследователска дейност на Искрен Иванов на научени форуми, предимно на международни конференции и кръгли маси сочи за неговото утвърждаване и като университетски преподавател.

Резултатите от изследователската работа на д-р Иванов са с пряко приложение в подготовка на студенти и специализанти в СУ и други висши училища. Публикациите на кандидата за доцент съставляват части от информационния фонд на учебни дисциплини, които се преподават във Философския факултет, а някои са свързани и със защитата на националната сигурност от процеси и явления с негативен характер. Изводите и препоръките, формулирани в публикациите на доктор Иванов могат да се използват както в бъдещи научни изследвания, така и за подобряване на практиката на държавни и корпоративни органи в различни направления на дейност.

Научни приноси от трудовете на кандидата

Тематиката, която кандидатът за доцент разработва в произведенията си надгражда научната литература, основно в областта на международните отношения и управлението на конфликти, мотивирани от стремеж към

надмощие на глобални сили. Резултатите от изследванията са значими и за защитата на националната и регионалната сигурност. Научно-изследователските трудове на гл. ас. д-р Искрен Иванов обогатяват политологията и доктриналните постановки за анализи на събития и обществени явления, свързани със промяна на еднополюсния модел, неоевразийството, религиозно мотивирания радикализъм, екстремизъм и тероризъм.

Използването на системния подход за съвременно моделиране на динамичните и противоречиви отношения, предимно между държавите, които определят дневния ред на обществата е довело кандидата за доцент до обосновани изводи и препоръки за усъвършенстване на политиките за развитие.

С доказателствата и резултатите от оценяваните трудове се обогатяват теоретичните постановки в политологията и управленската наука във фазите програмиране, организиране, ръководство и контрол на значими политически и обществени процеси. Изведените авторови понятия надграждат утвърдени становища за състоянието и развитието на международните отношения. Посочените научни приноси са доказани от д-р Искрен Иванов с публикуването на задълбочено изследване на материя, в която той специализира, като анализира основните научни публикации, международните и национални стратегически документи и обобщените резултати от работата на компетентни, предимно правозащитни органи.

Оригиналност на представените трудове и достоверност на научните данни в тях

Представените публикации за оценка от научното жури са лично дело на кандидата за доцент.

Методологията, която е използвана при изследванията съчетава различни методи, упражняването на които по отделно или в съвкупност довежда до оценка за достоверност на получените научни данни. При запознаването и оценката на трудовете на кандидата за доцент д-р Искрен

Иванов не установих наличие на плагиатство. Авторът на трудовете е предоставил писмени справки, в които са отразени до голяма степен получените точки по групи показатели за съответствие с минималните национални изисквания за доцент в професионалното направление „Политически науки (Политология – Международни политически отношения и управление на конфликти)“, приносите за теорията и практиката, които се съдържат в публикациите и получените научни и практико-приложни резултати. Приемам приносите и научните резултати, описани и обяснени от кандидата в справките, приложени в материалите за конкурса.

Критична бележка, въпрос и препоръки

По представената от кандидата публикувана монография – хабилитационен труд имам критична бележка от формален характер. Балансът в обема на представената материя в седемте глави е различен. Например, първа и пета глава са в приблизителен обем 70 страници, шеста и седма – 50 страници, втора и трета глава, съответно 14 и 11 страници, а четвърта – 26. Системният подход при представяне на материя във формата на монография изисква търсене е намиране на баланс в частите, което съм убеден, че в бъдещите произведения на Искрен Иванов ще бъде преодоляно.

Към кандидата за доцент доктор Иванов имам въпрос. На страница 300 в хабилитационния труд, четвърти извод по отношение на критика към неоевразийската теория визирате като основна характеристика на всеки светски демократичен режим разделението между Църква и държава.... В Русия обаче тези граници се разминават. Конкретният ми въпрос е: „Уврежда ли светския демократичен режим съществуването и реализираните политики на държавното образование Ватикана като център на римокатолицизма и влиятелна държава при формирането и развитието на религиозни и светски политики в глобален мащаб в контекста с критиката за размитите граници между Църква и държава в Русия?“.

Препоръките ми за развитието на научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р Искрен Иванов са в сферата на материята, обхващаща теоретични постановки в учебни дисциплини, за преподаването на които той кандидатства. Да продължи да проследява и да разработва проблематика за глобалните политически процеси и тяхното влияние, предимно върху националната сигурност на Република България и регионалната сигурност в Югоизточна Европа.

Заключение

Изследователските трудове на главен асистент доктор Искрен Пламенов Иванов заслужават обща положителна оценка. Той познава основните литературни и други източници по изследваните проблеми и ги използва със стремеж към творчески подход. Наукометричните параметри на кандидата отговарят на законовите изисквания за придобиване на академичната длъжност “доцент” в професионалното направление „Политически науки (Политология – Международни политически отношения и управление на конфликти)“.

Предвид на гореизложеното, предлагам на научното жури да класира кандидата за участие в конкурса д-р Искрен Пламенов Иванов и го предложи за избор от факултетния съвет на Филосовския факултет при СУ за доцент по професионално направление „Политически науки (Политология – Международни политически отношения и управление на конфликти)“.

София, 21.06.2022 г.

Член на научното жури: (п)

доц. д-р Руси Янев